

Bitmeyen Tartışma Q, X, W ...

Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN

Alfabemize *q, x, w* harflerinin eklenmesi önerisi üzerine, geçen yılın son günlerinde başlayan tartışma, sınırlarımızı da aşarak dünyanın en büyük haber kanallarında bile kendisine yer buldu. Halûk Şahin'in 18 Kasım 2001 günlü *Radikal* gazetesindeki köşesinde yazdığı yazıyla, ülkemizde son yıllarda az görülen bir kültür ve düşünce tartışması başladı. *Televoleci* basınının ve *rating* avcısı televizyon kanallarının topluma hiçbir şey kazandırmayan 'kimin eli kimin cebinde' türünden şarkıcı, manken ve sporcularla ilgili haberler arasına sıkışan alfabe haberi, öteden beri özlemine çektiğimiz kültürel konulardaki tartışmaların öne çıkmasını sağladı. *Hürriyet* gazetesi, internetteki ağ sayfasında, alfabeyle *q, x, w* harflerinin eklenip eklenmemesi konusunda bir sormaca (anket) düzenledi. Birkaç hafta açık kalan sormacada, alfabeyle bu harflerin eklenmemesini isteyenlerin oranı yüzde altmış beşi geçti. Tartışmaya başka yazarlar ve bilim adamları katıldı. Siyasetçilerimizden bile konuya ilgi duyanlar oldu. Kamuoyunun gündemine böyle bir tartışmayı getirdiği için Sayın Şahin'e ne kadar teşekkür etsek azdır. Ancak, başlayan bu tartışmanın ilk olmadığını da belirtmek gerekir. Daha önce de bu tartışma, değişik zamanlarda birkaç kez ülkenin gündemine gelmişti.

Bilindiği gibi, alfabemizi belirleyen 1353 sayılı yasada yer alan harf tablosunda *q, x, w* gibi harfler bulunmamaktadır. Alfabemizde bulunmayan bu ve benzer harfler, Türkçe sözlerde kullanılmamaktadır. Bu harfler üzerine tartışmalar, yeni yazıya geçiş sırasında başlamış ve sonrasında da sürmüştür.

Kemal mi, Qemal mi?

Alfabemizin belirlenmesi sırasında *q* harfinin de alfabeyle alınıp alınmaması tartışılmıştı. Özellikle ince *k* için farklı bir işaret kullanılmasını isteyenler vardır. Bu sestem sonra gelen ince *a* sesine de işaret etmek için *q* harfinin kullanılması isteniyordu. Bu tartışma encümen çalışmalarını tıkamıştı. Sonuçta encümendekiler Atatürk'e başvurmaya karar verirler.

Atatürk'ün sorunu nasıl çözdüğünü Falih Rıfkı şöyle anlatır: “*Mustafa Kemal bizi dinledikten sonra eline kâğıt kalem aldı. Evvelâ Kemal ve sonra Qemal yazdı. Her iki kelimeye de baktıktan sonra böyle olmaz diyerek bunu (Qemal) karaladı. K krizini atlatmıştık.*” (Korkmaz 1992: 159).

Benzer bir tartışma 68 yıl önce de yaşandı.

Alfabe kabul edilmişti ama bazı harflerle ilgili tartışmalar bitmemişti.

Cumhuriyet gazetesinde 4 Kânunuevvel (Aralık) 1933 günü Cumhuriyet imzasıyla yayımlanan yazıda, alfabede *x* ve *w* harflerinin olmadığını, buna karşılık bu harflerle yazılmış Fransız, İngiliz, Amerikan adlarını görenlerin ‘*Çince adları niçin Çin harfleriyle yazmıyoruz?*’ diye sorma hakları olacağına değinilmektedir. Gazete, konuyu dil uzmanlarına sormuştur. Fuat Köprülü, özel adların okunduğu gibi yazılması düşüncesindedir. Habere göre Fuat Köprülü, muhabire şunları söylemiştir: “*Ben esas itibariyle isimlerin okunduğu gibi yazılması taraftarıyım. Bu çok karışık, çok münakaşaya müsait bir meseledir. İsmi basların ber dile göre türlü türlü okunmuş şekilleri vardır. Bunu kestirmek çok müşküldür. En doğrusu, Dil Encümeni derhal bu meseleyi ele almalı, tetkik etmeli ve bugünkü karışıklığın önüne geçmelidir.*” (Atatürk ve Türk Dili 2: 30)

Aynı haberde Kemal Cenap'ın, Fuat Köprülü'nün düşüncesinin karşısında görüş bildirdiği belirtilmektedir. Kemal Cenap, özel adların okunduğu gibi yazılması durumunda karışıklık çıkacağını düşünmektedir. Kemal Cenap Bey “*Alfabeti Lâtin esasından alınmış olan milletlere ait ecnebi ismi basları ne Fransızca ile, ne de Türkçe ile tam kendi milletinin dili ve şivesiyle okunmaya asla imkân yoktur ki biz fonetikçe yazmaya imkân bulalım. Alfabeti Lâtin harfi olmayan milletlerin ismi baslarını eğer fonetiğini biliyorsak bizim kendi imlâmızla pekâlâ yazabiliriz...*” (Atatürk ve Türk Dili 2: 31)

Kemal Cenap Bey, alfabeyle *x* ve *w* harflerinin eklenmesi konusunda ise aynen şunları söylemiştir: “*Bizim alfabemizin mütekâmil olduğuna, bele Fransız alfabetine nispetle çok mütekâmil olduğuna kaniim. Türkçemiz için *x*, *w* harflerine ihtiyaç olduğumu zannetmiyorum. Yalnız ecnebi ismi basları klişe hâlinde yazılırken bu harfler kullanılabilir. Fakat karşısında mütetize için Türkçesi de yazılmalıdır. Yoksa alfabeyle girmesine lüzum yoktur. İtalyancada da *x* yoktur. İcap edilince iki ‘s’ yazarlar. Biz de ‘ks’ şeklinde yazabiliriz.*” (Atatürk ve Türk Dili 2: 32)

Tartışma, izleyen günlerde Cumhuriyet gazetesinin sütunlarında sürmüştür. 7 Kânunuevvel (Aralık) 1933 tarihli gazetede Cumhuriyet imzasıyla yer alan haberde “*Ecnebi ismi basları nasıl yazmalıyız? Bunların aslı şekillerini muhafaza etmek mi doğrudur, yoksa okuduğumuz gibi yazmak mı? Bu isimlerde rastlanan ve bizim alfabemizde olmayan *w*, *x* ve *q* harflerini ne yapacağız ?*” (Atatürk ve Türk Dili 2: 33) diye sorulduktan sonra üniversite

profesörlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

Şekip Bey, "Ecnebi ismi hasları asılları gibi yazmak için w, x ve q harflerinin alfabemize alınmasına taraftar olanlar da vardır. Siz ne fikirdesiniz? diyorsunuz. Bu lisanın bünyesine ait bir iştir. Alfabemizi yeniden tadil etmeye ihtiyaç var mıdır? Bunu lisancılar düşünmelidir." diyerek yabancı özel adların yazılması için bu harflerin kullanılması gerektiğini belirtir. (*Atatürk ve Türk Dili 2: 34*)

Macit Bey, Dil Encümeninin kabul ettiği raporda x ve w gibi harflerin yardımcı harfler olarak kabul edildiğini dile getirerek bu harflerin alfabeyle alınıp alınmaması tartışmasının gereksiz olduğunu söylemiştir. Macit Bey'in üzerinde durduğu asıl konu özel adların yazılışıdır:

"Asıl mesele ismi haslardadır. Ben ismi hasların olduğu gibi muhafazası taraftarıyım. Hocam Şekip Beyin söylediği gibi bu beynelmilel bir teamüldür. O zaman bu harfleri de kabul etmek lâzımdır. Bu kelimelerin aslî imlâlarını muhafaza etmenin tatbikatta pek çok kolaylıkları vardır. Muhtelif memleketlerde seyahat eden bir insan tasavvur ediniz. Bu adamın her hudutta isminin değişmesi doğru mudur? İsmi has, şahsiyetin sembolü olduğuna göre bunların her zaman sabit kalması lâzımdır." (Atatürk ve Türk Dili 2: 34)

Ragıp Hulusi Bey de yeni alfabe belirlenirken q, x, w harflerinin alfabeyle alınması konusunun tartışıldığını; yapılan tartışmalardan sonra bu konudaki kararın olumsuz olduğunu söylemiştir. Ancak, Ragıp Hulusi Beyin sözlerinden söz konusu harflerin alfabeyle eklenebileceği düşüncesi anlaşılmaktadır: "Ben kendim bu maksatta Türk alfabe kitaplarına da ilâve olmak üzere birkaç işaretin konularak öğretilmesi pek lüzumlu ve faydalı bulunanlardan, meselâ balkın bugün gözü önünde ilân edildiğini gördüğüm Bioks dış macununun Biox şeklinde rast geldiği zaman bu kelimedeki (x) şeklini yadırgıyor ve bu kadar basit malûmat yüzünden duraklayışı herbâlde memnuniyet verici bir hâl değildir." (*Atatürk ve Türk Dili 2: 36*)

Tartışma gazetesinin daha sonraki günlerdeki sayılarında da sürmüş, tartışmaya Uşakîzade Halit Ziya, Falih Rıfki, Besim Atalay, İbrahim Necmi ve İsmail Müştak gibi yazarlar, bilim adamları ve aydınlar da katılmıştır.

8 Kânunuevvel (Aralık) 1933 günlü haberde Dil Encümeninin yeni 'kâtibi umumisi' İbrahim Necmi Bey, yabancı özel adlarla ilgili olarak şu sözleri yer almaktadır: "Has isimler meselesi öteden beri münakaşalıdır. Bu mesele harf inkılâbı sıralarında da ortaya atılmıştı. Tarih ve coğrafya adlarını kendi imlâlarıyla yazmaktaki fayda, başka dillerdeki kitaplarda bu adları ara-

mak ve kolayca bulmak imkânını vermesindedir... Arap adını Arapça, Rus adını Rusça yazmadıktan sonra Lâtin harfi kullanan milletlere avantaj vermeye lüzum yoktur.” (Atatürk ve Türk Dili 2: 37)

Halit Ziya ise yabancı özel adların kendi imlâsıyla yazılmasını, ancak bir Türkün bu adı doğru okuyamayacağını düşünerek adın yanı başında Türkçe söyleyişin de yazılması gerektiğini söylemiştir. Halit Ziya alfabe yeni harf eklenmesi konusundaki düşüncelerini de şöyle dile getirir: “*w, x ve q harflerinin alfabemize kabulüne gelince: Eğer ismi basları asllarına muvafık bir surette yazacaksak tabii bu harflerle aynen yazmamız zarurîdir. Bu ismi has meselesinden kat’ı nazar, ben zannediyorum ki bizim alfabemize gerek samit olsun, gerek sait olsun birkaç harf daha ilâvesine lüzum vardır. Fakat bu uzun bir mesele olduğu için burada mütalâatını tafsile lüzum görmüyorum.” (Atatürk ve Türk Dili 2: 37)*

Gazetenin ertesi günkü sayısında Falih Rıfkı’nın şu sözleri yer almaktadır: “*Eğer ecnebi isimlerini kendi imlâlarıyla yazacak olursak, Türk çocukları bu isimleri ebediyen yanlış okumaya mabkûm kalacaklardır.” Falih Rıfkı açıklamasını şu sözlerle bitirir: “Türk alfabesine, Türk kelimeleri için lâzım olmayan harfleri almak yanlış olur.” (Atatürk ve Türk Dili 2: 38)*

İsmail Müştak’a göre alfabe *w, x* harflerinin alınıp alınmaması, üzerinde o kadar fazla durulması gereken bir sorun değildir. Hatta İsmail Müştak, bu harflerin alfabe eklenmesinin yararlı olacağı düşüncesindedir:

“Yeni alfabemiz mevcut alfabelerin en mükemmeli ve en müttekâmili olmak lâzım geldiğine ve iddiamız da bu olduğuna göre garp kültürünün doğuracağı bazı imlâ ihtiyaçlarını kolaylıkla tatmin edebilmek için bu iki harfi alfabemize mal etmekte fayda tasavvur edenlerdenim... x harfini kabul etmek muvafık bir hareket olacağı gibi bazı ecnebi ismi has ve ismi cinslerini -kendi şekli aslilerinde- yazmaya hizmet itibarıyla de bir kolaylık teşkil edecektir. w harfine gelince, alfabemize bu harfi ilâve etmek lüzumsuz bir külfet değil, bilâkis faydalı bir hizmettir. Bilhassa ismi baslar için buna pek lüzum vardır.” (Atatürk ve Türk Dili 2: 39)

Çok geçmez, tartışmalara *Hakimiyeti Milliye* gazetesi de katılır. 10 Aralık 1933 günlü gazetede A. R. imzasıyla yayımlanan yazıda, yabancı sözlerin kendi yazılış biçimleriyle yazılmasını savunan profesörlerin isteklerinin yerine gelmesi hâlinde dilin Osmanlı Türkçesinden daha kötü bir duruma düşeceği vurgulanmaktadır: “*Profesörümüzün arzusu yerine gelirse -Türk Tanrısı korusun- dilimiz böyle bir şekil alacak ki, ‘lisanı Osmanî’ bunun yanında zemzemle yıkanmış sayılacaktır. Çünkü o zaman ‘automobile’ ve buna*

benzer sözler 'en', 'quie', 'oi', 'eux' gibi kuyruk ve boynuzlarıyla dilimiz mikrop gibi saracağında şüphe yoktur." (Atatürk ve Türk Dili 2: 41)

Tartışmaya bir de j harfi ekleniyor...

16 Aralık 1933 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde M. Nermi imzasıyla yayımlanan yazıda da q, x, w harflerinin alfabemizde olmamasının Türkçe için bir eksiklik olmadığı belirtilmekte ve bir başka harfe, j harfine, dikkat çekilmektedir: "...dilimizde j harfi de yok. Bunu bol bol kullanıyoruz. Neden? Çünkü Fransız sesine sadık kalmak istiyoruz. Onun için bu j harfine alfabemizde yer vermişizdir. Yapısında j harfi bulunan Fransız sözleri dilimize boyuna akıyor. Dilimiz adeta j'leştii gibi bir şey... Bence j harfi, q, x, w'den dilimizin sesini, yapısını bozmak itibariyle çok daha lüzumsuzdur." (Atatürk ve Türk Dili 2: 41)

Bu tartışmalar bir süre sonra sona ermiş, ancak zaman zaman aynı düşünceler veya farklı düşünceler ileri sürülerek tekrarlanmıştır. Bu konuda Atatürk'ün ne düşündüğünü de belirtmek gerekir. Yeni Türk yazısının belirlenmesinden ve yazı değişikliğinin yapılmasından sonra yabancı sözlerdeki kimi harflerin alfabeğe eklenmesi düşüncesi ileri sürüldüğünde Atatürk bu konuda şunu söylemiştir: "Lisanımıza karışmış ve fakat atılması zaman meselesi olan yabancı kelimelerin hatırı için Türk alfabesine harfler ilâvesini asla münasip görmem." (Sadri Maksudi 1930: 275)

Bilgisayar, internet ve www...

Tartışmanın son günlerde yeniden gündeme gelmesinde internet adreslerinde sıkça kullanılan w harfinin olduğu anlaşılıyor. Yaygın bir kullanım alanı olduğu belirtilerek bu harfin alfabeğe alınması veya okullarda öğretilmesi düşüncesi ileri sürülüyordu. W harfinin yanı sıra x, q harfleri için de aynı düşünceler dile getiriliyordu.

Türkçe sözlerde bulunmayan bu harfler ancak alıntı sözlerde karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi eski alıntılardaki bu sesler, Türkçede en yakın ses ve harfle karşılanmıştır. Bu tür sözleri alfabemizdeki harflerle kullanıyoruz:

'taxi' > taksii; 'quarz' > kuvars, 'qualifié' > kalifiye, 'qualité' > kalite; 'wagon' > vagon, 'wattmann' > vatman, 'whisky' > viski...

Son yıllarda dilimize giren 'show' gibi kimi yabancı sözlerde bu harflerin kullanımını gündeme gelmiştir. Bu alıntı sözlerin dilimizde Türkçe karşılıkları varsa, bunların kullanılması daha doğru olacaktır. Böylece, dilde yabancı öğelerin önüne geçileceği gibi bu tür yazılış sorunları da kendiliğinden çözülecektir. Örneğin, show sözü için gösteri dediğinizde hiçbir sorun kalmayacaktır.

Kültür ilişkileri sonucu Türkçe pek çok dile söz verdiği gibi, pek çok dilden de söz almıştır. Ancak, dilimizdeki her yabancı kökenli söz için özel harf kullanmamaktayız. Böyle bir durum olsaydı, o zaman Arapçadan alıntılarda *tespit*'teki s için farklı bir s, *Ramazân*'daki z için farklı bir z, *rabat*'taki h için farklı bir h kullanmamız gerekirdi. Örneğin, *tatil*'deki iki t de Arap yazısında birbirinden farklıdır. Kısacası, her dilde alıntı söz vardır, ama hiçbir dilde alıntı sözlerdeki farklı harfler için o dilin alfabesine yeni bir harf eklenmez. Fransızcada bizim ç harfimizin benzeri bir harf var. Bu harfin bulunduğu sözler İngilizceye geçtiğinde harfin ses değeri neyse İngilizcede o harf kullanılır. *Köşk* sözü Türkçeden (Tekin 2001: 25-31) İngilizceye geçmiştir, ama İngilizcede *kiosk* şeklindedir. Rusçadaki ts, şç, yu, yo harflerinin geçtiği Rusça alıntılarda ne yapılacak? *Çar* sözü Rusçadan geçmiştir, *tsar* şeklindedir. Onu da böyle mi yazmamız gerekir? Bunun için alfabemize bir de Kiril yazısından harf mi ekleyeceğiz?

Türkçe sözlerde bulunmayan harfleri alfabemize almanın yararı olmayacaktır. Bu harfleri aldığınızı düşününüz: İlkokulda birinci sınıfta yazıyı öğrettiğimiz çocuklarımıza bu harfleri hangi sözleri örnek göstererek öğreteceksiniz? *Q, x, w* harflerini öğretirken, bu harfler Türkçe sözlerde olmadığı için yabancı kökenli sözleri örnek göstermek gerekecektir. Böyle bir uygulama, dildeki yabancı öğeleri artıracaktır. Okullarda bu yabancı harfleri diğer harflerimizden ayırmadan, okuma yazma derslerinde, Türkçe derslerinde öğretilmesinin bir gereği de yoktur. Bu harflerin öğretilmesi gereken yerler, yabancı dil dersleridir.

Türk Cumhuriyetlerinde kullanılan q ve x

Kimi Türk Cumhuriyetlerinde kabul edilen Lâtin kaynaklı yeni alfabede *q, x* gibi harflerin bulunduğu doğrudur, ancak bu harfler farklı sesleri karşılamaktadır. *Q* harfi kalın g sesini karşılamaktadır: Azerbaycan Türkçesinde *qapalı* yazılışı *gapalı* 'kapalı' anlamındadır. Bu harf, bizim ağızlarımızda da kullanılmakta olan kalın g (<k) sesini (*gız, gapı* vb.) sesini karşılamaktadır. *X* ise gırtlaksız h sesini karşılar. *Yox* 'yok', *çixmaq* 'çıkmaq' örneklerinde de görüldüğü gibi *x* harfi bazı Türk Cumhuriyetlerinde /ks/ seslerini değil /h/ sesini karşılamaktadır. Aslında bu ses de (gırtlaksız h sesi) bizim bölge ağızlarımızda vardır, ancak yazı dilimizde kullanılmamaktadır. Şu hâlde Türk Cumhuriyetlerinin kimilerinin alfabelerinde bulunan *q, x* gibi harfler, batı dillerinde kullanılan *q, x* harflerinden ses bakımından farklıdır.

İnternette Türkçe karakterler

Yabancı kaynaklı özel adlarda bu harflerin kullanılmasına engel yok.

İnternet adreslerinde de bu harfler kullanılabilir. Klavyelerde bu harfler de bulunuyor. Dolayısıyla, yabancı adların kullanıldığı internet adreslerinde *q, x, w* harflerini kullanmaya engel bir durum da yoktur. Ancak şunu da belirtmek gerekir; internet adreslerinin başında mutlaka 'www' ile bulunacak diye bir kural da yoktur. 'www' ile başlamayan yüzlerce sayfa adresi olduğu biliniyor. Söz gelişi Çukurova Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün ağ kümesinin (web site) adresi <http://turkoloji.cu.edu.tr> şeklindedir. Dünyanın her yerinden bu adrese ulaşmak mümkündür.

İnternetteki ağ kümeleri adreslerinde Türkçe karakter kullanılmadığı bilinmektedir. Ancak, bilgisayar teknolojisinden yararlanılarak buna da çözüm bulunabileceğine inanıyoruz. Nitekim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki Yakınoğu Üniversitesinden iki genç bilim adamı bu konuda çalışmalar yapmışlar ve sonuçta başarılı olmuşlardır. *Türk Dili* dergisinin Mart 2001 sayısında bu çalışmayı duyurmuştuğuk. Bir örnek vermek gerekirse, bu genç bilim adamlarının sistemleri sayesinde Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık ağ sayfalarının adresini <http://www.basbakanlik.gov.tr> yazmak yerine Türkçede olduğu gibi <http://www.basbakanlik.gov.tr> yazabileceğiz.

Ancak @ işaretinin elmek (elektronik mektup=e-mail) adreslerinde kullanılması bir gerekliliktir. Bu işaret de bilgisayarların klavyesinde bulunuyor ve yerli yerinde kullanılıyor. Bu işaret için Türkçemizde *kuyruklu a* veya *çengelli a* adları kullanılabilir.

Kaybolan seslerimiz var mı?

Türkçedeki bazı ayırıcı seslerin harf olarak yazıya yansımadağı ve bazı seslerin kaybolduğu düşüncesine gelince... Bugün için yazı dilinde ve ölçünlü (standart) konuşma dilinde /e/ ile /è/ sesleri arasında fark kalmamıştır. Yazıda aynı harfle gösterilen bu sesler, ölçünlü dilde de giderek aynı sesle karşlanır olmuştur. Gırtlaksız h (/h/) sesi ise bugün için sadece bölge ağızlarında görülen bir sestir. Türkiye Türkçesi yazı dilinde ve ölçünlü dilde bugün için ayırt edici ses özelliği taşımamaktadır. Eski Türkçe döneminde kalın k (/k/) sesini bulunduran bazı sözlerde bu ses Eski Anadolu Türkçesi döneminde /h/ya, Türkiye Türkçesinde de /h/ye dönüşmüştür. Arapça alıntı sözlerdeki /h/, /h/ ve /h/ şşleri (Ğ Ğ harfleri) arasındaki ayırıcı özellikler, yeni Türk yazısına geçişle birlikte ortadan kalkmıştır. Bütün bu sesler bugün artık yazıda tek bir h harfiyle, konuşma dilinde de /h/ sesiyle karşlanmaktadır. Kaybolan ses tanımlaması, belki de sadece damaksız n (/n/) sesi için kullanılabilir. Tarihî yazı dillerimizde dil ucu ve diş ardı ünsüzü /n/ ile damaksız (genizsiz, nazal) /n/ anlam ayırıcı özelliklere

sahipti. Ancak, damaksı n (/n/), yeni Türk yazısına geçtiğimiz 1928 yılından çok daha önce İstanbul Türkçesinde dil ucu ve diş ardı n ünsüzüne dönüşmüştü. Arap kaynaklı yazıda farklı harflerle karşılanan bu sesler, yeni Türk yazısında tek bir harfle, n harfiyle, karşılanmıştır. Bölge ağızlarımızda hâlâ yaşamakta olan bu sesin, yazıda gösterilememesi belki bir eksiklik olarak değerlendirilebilir, ancak ölçünlü konuşma dilinde /n/ sesinin çoktan /n/ye dönüşmüş olması ve anlamın bağlamdan çıkarılması bu ses açısından da alfabemizde bir eksiklik olmadığını gösterir. Kaldı ki bugün dilimizde eş sesli pek çok sözü (*yüz, yol, aç vb.*) bağlamdan çıkarmaktayız. Üstelik bu sözler arasında, uzun veya kısa ünlü bulunduran ve bu yönüyle ayırıcı özellikler taşıyan sözler de bulunmaktadır.

Kısacası, yeni Türk yazısında geçmişte olduğu gibi bugün için de önemli bir eksiklik veya bir sorun görünmüyor.

Asıl tehlike

Asıl üzerinde durulması gereken, Türkçe veya Türkçeleşmiş sözlerdeki sesleri *x, w* harfleriyle veya *dj, sb, cb*, gibi harf öbekleriyle yazma eğiliminin artmasıdır. İstanbul'da bir otel, adını *Taxim* biçiminde yazıyor. Bir antikacı *Eskidji* adını kullanıyor. Bir kuru yemişçi tabelâsına *Yemiş* diye yazmış. Bunlar Türk yazı geleneğini bozan tutumlardır. Alfabeye *q, x, w* harflerinin alınması bu eğilimi artıracaktır. Yıllardır *taksi, kalite, kalifiye, vatman, viski, vagon* biçimlerinde yazdığımız sözlerin yazılışlarında farklılıklar ortaya çıkacaktır. Bu harflerin öğretilmesi sırasında ister istemez yabancı sözler örnek gösterilecek, böylece dilimizdeki yabancı öğelerin artmasına yol açılacaktır.

Bugün dilde yabancılaşma, artık Türkçenin söz dizimini bile etkilerken, Türkçe sözlere İngilizce ekler getirilirken, dilde yabancılaşmanın olumsuzluklarını yaşanırken, daha önce de defalarca tartışılan ve artık bir sonuca bağlanan *q, x, w* harflerinin alfabeye eklenmesi konusunu tartışarak boşa vakit geçirmiyor muyuz?

Kaynakça

- Atatürk ve Türk Dili 2, Atatürk Devri Yazarlarının Türk Dili Hakkındaki Görüşleri (Gazetelerden Seçmeler)*, (1997), Ankara: TDK Yayınları.
Korkmaz, Zeynep (1992), *Atatürk ve Türk Dili Belgeler*, Ankara: TDK Yayınları.
Sadri Maksudi (1930), *Türk Dili İçin*, Ankara: Türk Ocakları İlim ve Sanat Heyeti Yayını.
Tekin, Şinasi (2001), *İstikakçının Kösesi*, İstanbul: Simurg Yayınları.